

4-7-95

221

BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN
 10 JULI 1995
 Afdeling: C2W
 Agenda: CW95/405
 RAPPEL NA 950431

KIESRAAD

2
(

Aan

de Staatssecretaris van Binnenlandse
 Zaken, mr. J. Kohnstamm
 Postbus 20011
 2500 EA 's-Gravenhage

Bijlagen	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
	CW95/U380	KR95/67	4 juli 1995
Inlichtingen bij		Doorkiesnummer	
mr. E.B. Pronk		(070)3026266	
Onderwerp			
adviesaanvraag inzake verplichte legitimatie bij kandidaatstelling			

Geachte heer Kohnstamm,

Bij uw brief van 7 april 1995, CW95/U380, verzocht u de Kiesraad advies uit te brengen over de vraag of een verplichte legitimatie van de kandidaten bij de kandidaatstelling in de vorm van het overleggen van een kopie van een geldig legitimatiebewijs wenselijk is. Dit naar aanleiding van een bij brief van 16 maart 1995 aan u voorgelegd voorstel van de burgemeester van Apeldoorn. Ook de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezingen van provinciale staten van Gelderland heeft bij zijn brief aan de Kiesraad d.d. 16 maart 1995 invoering van een legitimatieverplichting voor kandidaten in overweging gegeven. Inmiddels heeft de Kiesraad ook nog een brief ontvangen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten d.d. 14 juni 1995, waarin wordt medegedeeld dat dit voorstel door een meerderheid van de Commissie Burgerzaken van de VNG worden ondersteund en waarin de Kiesraad verzocht wordt te overwegen de minister te adviseren de Kieswet op dit punt aan te scherpen.

Aanleiding tot het verzoek van de burgemeester van Apeldoorn waren aanwijzingen dat bij de verkiezing van provinciale staten van Gelderland op de kandidatenlijst van de Centrumdemocraten een kandidaat was vermeld waarvan de handtekening op haar instemmingsverklaring zou zijn vervalst. De Kiesraad is het met de burgemeester van Apeldoorn eens dat het zeer onwenselijk is dat personen buiten hun medeweten op een kandidatenlijst kunnen worden geplaatst. Of dit in het bedoelde geval ook zonder toestemming van de betrokkene door middel van een valse handtekening onder de instemmingsverklaring is geschied, is voor zover de Kiesraad bekend nooit geheel opgehelderd. Andere gevallen van kandidaten die buiten hun medeweten door overlegging van een valselijk opgemaakte instemmingsverklaring op een kandidatenlijst zijn geplaatst, zijn de Kiesraad nimmer ter ore gekomen. Daarbij zij aangetekend dat sinds 1921 de verplichting tot legitimatie bij kandidaatstelling niet meer in de Kieswet is opgenomen. De vraag rijst dan ook of het geschetste probleem van zodanige omvang is dat dit het treffen van maatregelen zoals voorgesteld, rechtvaardigt.

De Kiesraad stelt voorop dat tegen het valselijk opmaken van een instemmingsverklaring strafrechtelijk kan worden opgetreden. Artikel 225, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht stelt op valsheid in geschrift een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaar of een geldboete van ten hoogste $\text{ƒ.}100.000,-$. Aangenomen mag worden dat van deze strafmaxima een afschrikkende werking uitgaat, zeker indien daadwerkelijk vervolging plaatsvindt in daarvoor in aanmerking komende gevallen.

Bij het aan hem voorgelegde voorstel tekent de Kiesraad het volgende aan. Het enkel bijvoegen van een kopie van een legitimatiebewijs biedt geen garantie dat een kandidaat niet tegen zijn of haar wil op een kandidatenlijst wordt geplaatst. Immers de mogelijkheid bestaat dat de handtekening op de kopie van het legitimatiebewijs is vervalst. Om die mogelijkheid uit te sluiten zou voorgeschreven moeten worden dat de handtekening op de instemmingsverklaring is voorzien van een legalisatie door de gemeente van vestiging van de kandidaat. Bijvoeging van een kopie van een legitimatiebewijs is dan niet meer nodig. De kandidaat zal zich met een legitimatiebewijs ter gemeentesecretarie moeten vervoegen, waar door een daartoe bevoegde ambtenaar zijn handtekening onder de instemmingsverklaring van een legalisatie wordt voorzien.

Het zal duidelijk zijn dat een voorschrift van die strekking een toename van administratieve lasten, zowel voor de gemeenten als voor de politieke partijen en hun kandidaten met zich meebrengt. Daarbij bedenke men dat een legitimatieverplichting in dat geval voor alle verkiezingen dient te gelden, ook voor de verkiezingen van de Eerste en de Tweede Kamer. Recente ervaringen van de Kiesraad bij die verkiezingen hebben geleerd dat het voor politieke partijen al vaak grote problemen oplevert om ten aanzien van alle kandidaten voor elke kieskring waarin zij op de lijst zijn geplaatst een originele ondertekende instemmingsverklaring over te leggen. Zo is bij de onlangs gehouden verkiezing van de Eerste Kamer door de Kiesraad bij de beoordeling van de ingediende kandidatenlijsten een ongekend aantal verzuimen geconstateerd met name betreffende de instemmingsverklaringen, welke verzuimen overigens merendeels binnen de daarvoor gestelde termijn konden worden hersteld. Het behoeft geen betoog dat het overleggen van evenzovele door de gemeenten van vestiging van de kandidaten gelegaliseerde instemmingsverklaringen nog aanzienlijk meer problemen zal opleveren.

In haar brief van 14 juni j.l. merkt de VNG op dat zij zich ervan bewust is dat overlegging van een kopie van een legitimatiebewijs geen waterdichte regeling biedt, doch dat een bijkomend voordeel daarvan is, dat de juiste vermelding van de naam van de kandidaat kan worden geverifieerd aan de hand van deze kopie. Deze opmerking kan de Kiesraad onderschrijven. De huidige regeling biedt het hoofdstembureau geen mogelijkheid de schrijfwijze van de naam van de kandidaat te verifiëren. In de praktijk komt het ook voor dat deze schrijfwijze niet op alle in de verschillende kieskringen ingediende kandidatenlijsten gelijk blijkt te zijn.

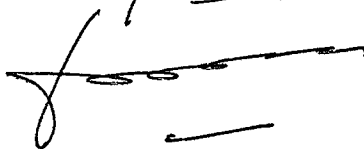
Resumerend is de Kiesraad van oordeel dat het voorstel van de burgemeester van Apeldoorn voor te schrijven dat bij de instemmingsverklaring van de kandidaat een kopie van een geldig legitimatiebewijs wordt overlegd, weliswaar enige voordelen biedt: de mogelijkheid dat een kandidaat tegen zijn of haar wil op een kandidatenlijst wordt geplaatst, wordt daardoor verkleind, en voorts biedt dit de mogelijkheid de schrijfwijze van de naam van de kandidaat te verifiëren. Anderzijds zijn daaraan ook nadelen verbonden: de door de politieke partijen te verrichten formaliteiten bij de kandidaatstelling zullen daardoor toenemen, terwijl het voorgestelde systeem de mogelijkheid van fraude niet uitsluit. Een sluitend systeem ter voorkoming van fraude zou zijn bij iedere

instemmingsverklaring een legalisatie van de ondertekening door de gemeente van vestiging van de kandidaat te voegen. Dit systeem brengt evenwel een aanzienlijke toename van administratieve lasten voor de gemeenten en in het bijzonder voor de politieke partijen en hun kandidaten met zich mee. De Kiesraad betwijfelt of de omvang van de geconstateerde fraude een zo verstrekkende maatregel rechtvaardigt.

De Kiesraad,

, voorzitter

, secretaris